

Красотата седи въ разумното съчетание на тия малки, живи черти.

Азъ ви говоря на единъ разуменъ езикъ. Когато вѣчността се ограничава, или когато вѣчността се проявява, или когато вѣчността проявява своята разумность, трѣбва да я вложи въ една малка форма. Тамъ именно е най-голѣмото изкуство въ свѣта. Изкуството не е въ създаването на великитѣ свѣтове, създаването на слънцата и на планетите, но въ създаването на онѣзи дребни нищожни форми, дѣто не виждаме никаква интелигентность. Обаче въ всѣка форма, колкото и да е малка, тя има толкова интелигентность, колкото и въ човѣшкото естество. Нека съврѣменнитѣ хора, които отричатъ всѣкаква интелигентность на малкитѣ същества погледнатъ на тия малки мидички и видятъ каква форма, каква култура, какви дрехи иматъ тѣ, колко хубаво сж полирани! Какъ ще си обяснитѣ всичко това? Ще кажете, че това е инстинктъ, или че това е природа. Турцитѣ наричатъ това „бошлафъ“, празни приказки. Какво нѣщо е инстинктътъ? — Е, то е, казватъ, нагонъ. Какво нѣщо е нагонътъ? — Потикъ. Разумността не е нито инстинктъ, нито нагонъ, нито потикъ. Тя се изразява въ всички тия нѣща, но не е нито едно отъ тѣхъ. Ако човѣкъ има нагонъ, това още не е разумность. Та нима онази граната, която хвърчи въ дъздуса съ голѣма бързина, е разумна? Нима онзи часовникъ, на който показателятъ се движи, е разуменъ? Нима онзи автомобилъ, който се движи по улицата, е разуменъ? Нима онзи параходъ, който се движи по морето, е разуменъ? Ако е разуменъ, нека го оставимъ самъ да се движи. Нека извадимъ всички хора, които го управ-